

A era das revolucións. A crise política do Antigo Réxime

Nome e apelidos:

Curso: Data:

A ERA DAS REVOLUCIÓNS: 1770-1870

As revolucións burguesas

As reformas realizadas durante a Ilustración non transformaron o Antigo Réxime. Por iso, a finais do século XVIII producíronse unha serie de revolucións coñecidas como «revolucións burguesas», porque a burguesía foi a súa principal beneficiaria.

Os obxectivos das revolucións

Unha revolución política é unha acción violenta para conquistar o poder e establecer un novo sistema político. A finais do XVIII os obxectivos políticos dos revolucionarios foron dous:

- **Crear un sistema político liberal** baseado nos dereitos naturais humanos (liberdade, propiedade, igualdade ante a lei), na soberanía nacional, a separación de poderes e cunha Constitución que os garantise.

- **Crear unha sociedade aberta**, sen privilexios nin estamentos, na que a promoción social dependese do mérito e da riqueza.

As revolucións

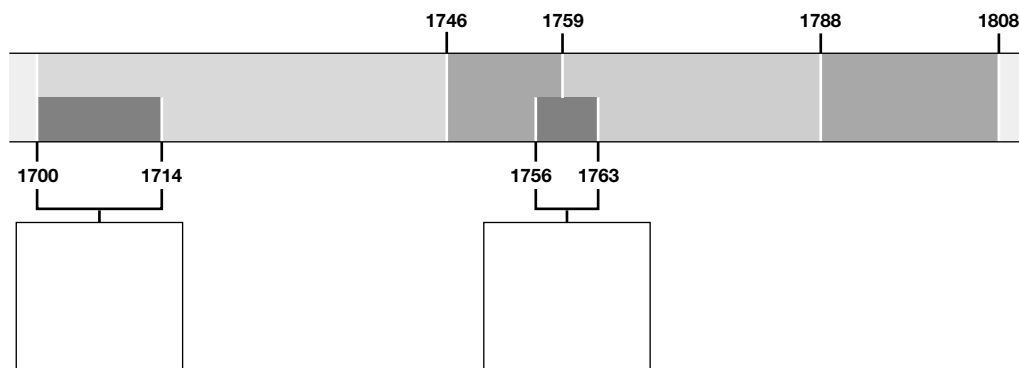
- En **1776**, as colonias británicas de América do Norte declaráronse independentes de Gran Bretaña e constituíron os Estados Unidos de América.

- En **1789** iniciouse en Francia a revolución contra o absolutismo, que difundiu o liberalismo e desembocou no período napoleónico.

- En **1820, 1830 e 1848** producíronse sucesivas ondadadas revolucionarias que estableceron réximes liberais en numerosos países europeos.

- En **1870**, o nacionalismo favoreceu as unificacións de Italia e de Alemaña.

- 1 A liña do tempo das revolucións: sinala os sucesos ocorridos no seguinte eixe cronolóxico.

- 2 Busca o significado das seguintes expresións. Consulta o teu libro de texto se é necesario.

– igualdade ante a lei

– soberanía nacional

– Constitución

– Antigo Réxime

– revolución

– nacionalismo

Nome e apelidos:

3 Sitúa cada uno dos termos e conceptos seguintes na columna que lle correspon-da.

- Réxime parlamentario
- Sociedade estamental
- Desigualdade ante a lei
- Sociedade baseada no mérito e na riqueza
- Igualdade ante a lei
- Monarquía absoluta de orixe divina
- Soberanía nacional
- Privilexios

ANTIGO RÉXIME	RÉXIME LIBERAL
–	–
–	–
–	–
–	–

4 Recapitula o aprendido e responde ás seguintes cuestións.

- a) Por que se produciron revolucións liberais a partir de finais do século XVIII?
- b) Por que se adoita denominar «burguesas» estas revolucións?
- c) Que obxectivos pretendían as revolucións?
- d) Cales foron as dúas ocorridas a finais do século XVIII?
- e) Que revolucións durante o século XIX difundiron os principios liberais?
- f) Como influíu o nacionalismo en Alemaña e Italia?

A era das revolucións. A crise política do Antigo Réxime

Nome e apelidos:

Curso: Data:

A INDEPENDENCIA DE ESTADOS UNIDOS

Na costa leste de América do Norte existían trece colonias británicas que se rebelaron contra Gran Bretaña.

As causas diso foron o descontento dos colonos porque carecían de representantes no Parlamento británico, por depender comercialmente de Gran Bretaña, e pola difusión das ideas da Ilustración. A chispa foi o intento británico de establecer novos impostos, o que orixinou en Boston o Motín do té (1773) e desencadeou a guerra de Independencia.

A guerra e a revolución (1775-1783)

O 4 de xullo de 1776, representantes das trece colonias proclamaron a unión das trece colonias e a **Declaración de Independencia dos Estados Unidos** de América. Nela recoñecía a igualdade de todas as persoas, o dereito á liberdade e á propiedade, e á soberanía nacional.

Gran Bretaña, derrotada en Yorktown, asinou a **Paz de Versalles** (1783) na que recoñecía a independencia de Estados Unidos.

As consecuencias da revolución: un novo sistema político

Finalizada a guerra, os Estados Unidos déronse a **Constitución de 1787**, primeira constitución escrita da historia. Nela establecíase a soberanía nacional, a división de poderes, e a **república federal**. Nesta, o Estado federal dirixe a política exterior, o **poder lexislativo** reside no Congreso, o **executivo** no Presidente, e o **xudicial** no Tribunal Supremo.

A revolución estadounidense demostrou que era posible levar á práctica as ideas ilustradas e liberais. Por iso tivo grande influencia na Revolución Francesa.

- 1 Observa o mapa e colorea o territorio das trece colonias británicas na costa leste de América do Norte.

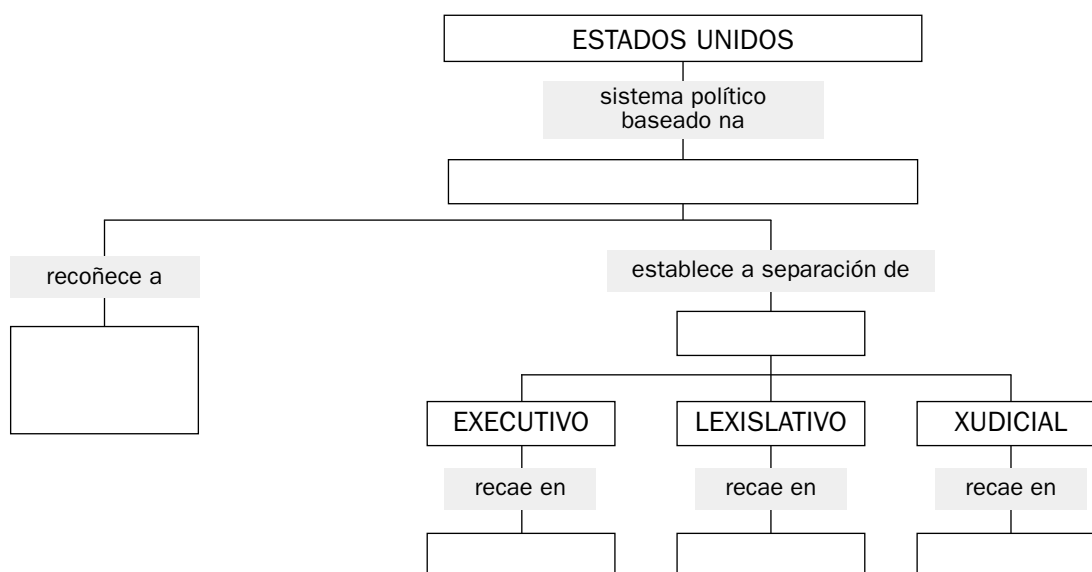

Nome e apelidos:

- 2** Marca cun X cales das seguintes causas provocaron a revolución e a independencia de Estados Unidos.

Dependencia económica respecto a Gran Bretaña	
Doutrina económica do mercantilismo	
Limitacións establecidas ao comercio das colonias	
Despotismo Ilustrado	
Establecemento de novos impostos	
Ideas liberais e ilustradas	
Sociedade estamental	

- 3** Completa o seguinte organigrama do sistema político estadounidense e razoa se se trata dun sistema liberal.

- 4** Recapitula o aprendido e une con frechas os termos de ambas columnas.

a) Motín do té	1. República federal
b) Yorktown	2. Recoñecemento da independencia de EE.UU.
c) Paz de Versalles	3. Derrota militar de Gran Bretaña
d) Constitución de 1787	4. Recoñecemento de dereitos e liberdades
e) Declaración de Independencia	5. Descontento dos colonos

A era das revolucións. A crise política do Antigo Réxime

Nome e apelidos:

Curso: Data:

A REVOLUCIÓN FRANCESA

Entre 1789 e 1799, Francia viviu un período axitado pola revolución.

As causas foron moi variadas, destacando as seguintes:

- **Políticas e ideolóxicas:** a Ilustración proporcionou as bases teóricas para derribar o absolutismo; ademais, a revolución estadounidense foi un exemplo que había que seguir.

- **Sociais:** a burguesía desexaba ter maior influencia política, o campesiñado estaba

agoniado por impostos e os grupos populares urbanos vivían en condicións míseras.

- **Económicas:** a crise de subsistencia debida ás malas colleitas e o endebedamento do Estado levaron á monarquía a intentar unha reforma fiscal que obrigase a pagar aos estamentos privilexiados. Pero ante a negativa destes, o rei Luís XVI convocou os Estados Xerais, integrados por representantes dos tres estamentos, cos que se inicia a revolución.

1 Clasifica as causas da Revolución Francesa.

Político-ideolóxicas	Sociais	Económicas
—	—	—
—	—	—

2 Responde ás seguintes cuestións.

- Por que as ideas ilustradas contribuíron á revolución?
- Por que a revolución estadounidense foi un exemplo que debían seguir os revolucionarios franceses?
- Quen formaban a burguesía? Por que desexaba ter mais influencia política?
- Quen eran os privilexiados? Por que se negaron ao pagamento de impostos?

Nome e apelidos:

As etapas da revolución

Inicio (1789): os deputados do terceiro estado, que reclamaron sen éxito nos Estados Xerais deliberacións conxuntas dos tres estamentos e o voto por deputado, proclamáronse en Asemblea Nacional e, logo, en Constituínte, para darlle unha constitución a Francia.

A Asemblea Constituínte (1789-1791): o pobo de París asaltou a Bastilla. A Asemblea aboliu os dereitos señoriais, redactou a Declaración de Dereitos do Home e do Cidadán (1789), que recoñecía a igualdade ante a lei, e elaborou a Constitución de 1791, que establecía a soberanía nacional, a división de poderes e o sufraxio censitario.

A Asemblea Lexislativa (1791-92): tivo que facer fronte á oposición dos nobres e do rei, aos conflitos entre os revolucionarios moderados (xirondinos) e radicais (xacobinos), e á guerra contra Austria e Prusia, que apoiaban aos contrarrevolucionarios. Por iso, deu paso a unha nova Asemblea, denominada Convención.

A Convención (1792-1795) proclamou a república e executou a Luís XVI, o que orixinou unha guerra das potencias absolutistas europeas contra Francia. Os radicais xacobinos lograron o poder e, dirixidos por Robespierre, promulgaron unha Constitución máis democrática (1793), e utilizaron a represión contra os seus oponentes. A Convención, asustada, guillotinou a Robespierre e aos seus partidarios, pasando o poder aos moderados, quen elaboraron a Constitución de 1795 que restablecía o sufraxio restrinxido.

O Directorio e o Consulado (1795-1799): de acordo coa nova Constitución, o poder executivo pasou a un Directorio de cinco membros, que realizou numerosas campañas militares nas que destacou o xeneral **Napoleón Bonaparte**. Este, aproveitando o seu prestixio, deu un golpe de Estado (1799) e substituíu o Directorio por un Consulado integrado por tres cónsules, dos que el era o primeiro cónsul.

3 Escribe cada un dos seguintes termos no lugar que corresponda ás seguintes definicións.

– ESTADOS XERAIS	– CONVENCIÓN
– DECLARACIÓN DE DEREITOS DO HOME E DO CIDADÁN	– DIRECTORIO
– SUFRAXIO CENSITARIO	– DIVISIÓN DE PODERES
	– IGUALDADE ANTE A LEI

a) Igualdade de dereitos e de obrigacións de todos os cidadáns.

b) Asemblea tradicional francesa constituída por representantes dos tres estamentos: nobreza, clero e pobo.

c) Declaración dada en 1789 en Francia proclamando a igualdade ante a lei e o recoñecemento.

d) Sistema político creado en 1795 no que o poder executivo recaía en cinco Directores dunha ampla serie de liberdades e dereitos cívicos.

Nome e apelidos:

e) Separación dos poderes executivo, lexislativo e xudicial.

f) Dereito ao voto só para un sector da poboación, xeralmente ou de maiores recursos económicos.

g) Asemblea revolucionaria francesa constituída en 1792, que aboliu a monarquía e proclamou en Francia a república.

4 Responde ás seguintes cuestións e, se é necesario, consulta o teu libro de texto.

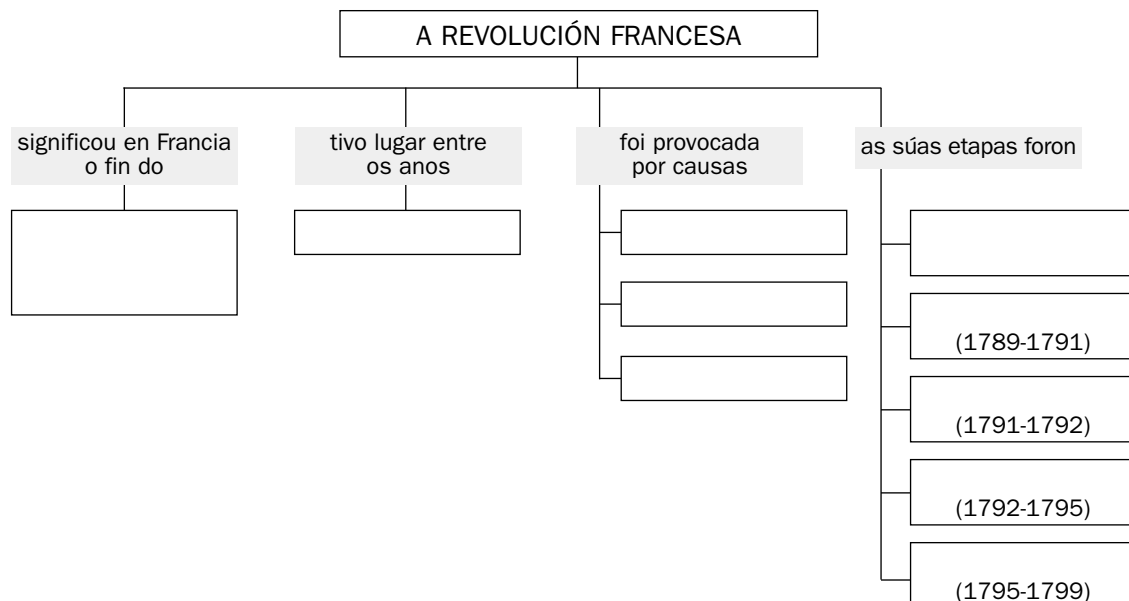
a) Cres que a Declaración de Dereitos e a Constitución de 1791 foron importantes? Por que?

b) Indica que diferenzas existían entre os xirondinos e os xacobinos.

c) Cantas constitucións se elaboraron en Francia durante a Revolución? En que se diferencian?

d) Expressa sinteticamente a túa opinión sobre a importancia histórica da Revolución Francesa.

4 Recapitula e completa o seguinte esquema.

A era das revolucións. A crise política do Antigo Réxime

Nome e apelidos:

Curso: Data:

O PERÍODO NAPOLEÓNICO E A EUROPA DA RESTAURACIÓN

O período napoleónico (1799-1815)

En **política interior**, Napoleón intentou consolidar os logros da Revolución.

- **pacificou o país**, eliminou a oposición radical, permitiu o regreso da nobreza e asinou un Concordato ou acordo co papa (1801).

- **realizou diversas reformas** como o Código Civil, que recollía a igualdade ante a lei, implantou a liberdade económica e fomentou a instrución pública.

Por isto, Napoleón foi nomeado cónsul vitalicio (1802) e posteriormente emperador (1804).

En **política exterior** tratou de crear un **grande imperio** baixo a autoridade de Francia. Entre 1805 e 1810 dominou gran parte de Europa mediante campañas militares, colocando á fronte dos países conquistados a familiares ou a xeneais franceses. Só Gran Bretaña resistía a ameaza francesa. Non obstante, o dominio francés provocou nestes países movementos nacionalistas.

Tras o **fracaso da invasión de Rusia** en 1812 e a derrota en España en 1814, unha coalición de potencias europeas derrotou definitivamente a Napoleón en **Waterloo** (1815) e restableceu en Francia a monarquía na persoa de Luís XVIII.

- 1 Busca información sobre a figura de Napoleón e elabora unha breve biografía, destacando as súas realizacións políticas. Axúdате, se é necesario, do teu libro de texto.

A coroación de Napoleón, de Louis David.

Biografía de Napoleón

Nome e apelidos:

A Europa da Restauración

As potencias vencedoras de Napoleón reuníronse no **Congreso de Viena** (1814-1815), restableceron o absolutismo e re-organizaron o mapa de Europa.

- **O restablecemento do absolutismo** realízoase restaurando nos seus tronos aos monarcas depostos por Napoleón e considerando que a súa lexitimidade procedía de Deus.

- **A reorganización do mapa de Europa** consistiu en que Francia volveuse aos

seus límites de 1791, e as potencias vencedoras repartiran os territorios, sen ter en conta as aspiracións nacionais de moitos pobos.

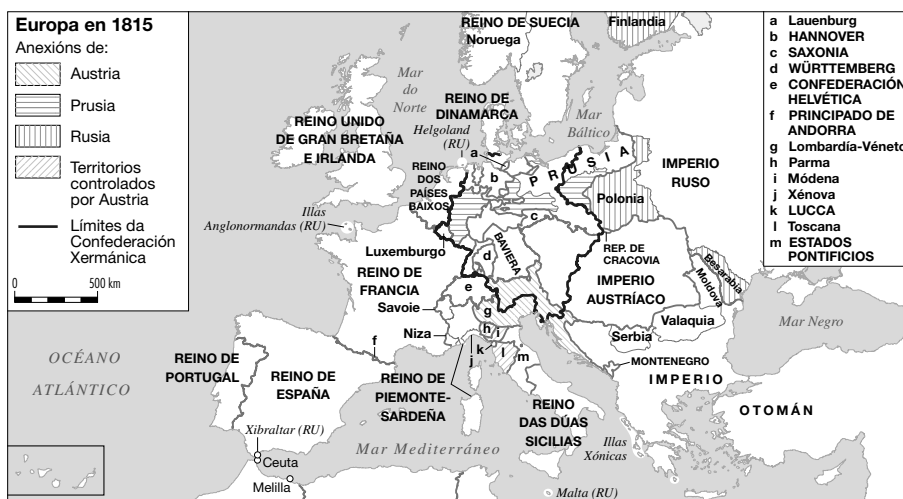
Para asegurar a orde establecida no Congreso de Viena creouse a **Santa Alianza**, que comprometía aos seus membros a prestarse axuda en caso de ameaza revolucionaria.

A restauración do absolutismo, non obstante, non puido impedir a expansión por Europa de novas ideas, como o liberalismo e o nacionalismo.

4 Explica o significado da frase «O Congreso de Viena supuxo o restablecemento do absolutismo en Europa».

5 Observa o mapa de Europa tras o Congreso de Viena, e indica os cambios territoriais que afectaron aos seguintes países.

– Francia – Austria – Prusia – Reino Unido – Rusia

6 Recapitula o aprendido e das seguintes frases subliña as que sexan correctas.

- Napoleón intentou crear un imperio europeo baixo a dirección de Francia.
- Bonaparte obtivo decisivas vitorias en Rusia e España.
- Napoleón foi derrotado definitivamente en Waterloo en 1815.
- Bonaparte consolidou a igualdade ante a lei mediante o seu Código Civil.
- O Congreso de Viena antepuxo os intereses dos monarcas aos dos pobos.
- A Santa Alianza serviu para combater a ameaza revolucionaria do liberalismo.

A era das revolucións. A crise política do Antigo Réxime

Nome e apelidos:

Curso: Data:

O LIBERALISMO E AS ONDADAS REVOLUCIONARIAS DE 1820, 1830 E 1848

A ideoloxía liberal

Foi o motor das revolucións liberais, e defendía o respecto aos dereitos naturais como a liberdade e a propiedade, a igualdade ante a lei, así como a soberanía nacional e a división de poderes.

As revolucións liberais

Tiveron lugar en tres ondadadas sucesivas: na década de 1820, en 1830 e 1848.

- As revolucións **da década de 1820** foron levantamentos contra o absolutismo ocorridos en **España, Portugal, Nápoles e Piemonte**, que fracasaron. Só **Grecia**,

que se sublevou contra o dominio turco, logrou a súa independencia en 1829.

- As revolucións **de 1830** levaron aos liberais ao poder en **Francia**, onde se implantou unha monarquía constitucional baixo Luís Felipe de Orleáns; en **Bélxica**, que se independizou de Holanda; e en **España e Portugal**. En **Polonia** fracasou, sufocada polos rusos. Unha vez no poder, o liberalismo fíxose conservador, limitou as liberdades e implantou o sufraxio censitario, excluindo do poder aos grupos populares.

- 1** Sinala cun X cales dos seguintes principios políticos corresponden á ideoloxía liberal.

Separación de poderes	☐
Poder de orixe divina	☐
Existencia dunha Constitución	☐
Soberanía nacional	☐
Dereito de voto	☐
Recoñecemento de dereitos e liberdades	☐
Concentración de poder no rei	☐
Igualdade ante a lei	☐

- 2** Completa o seguinte esquema sobre as revolucións liberais.

	Revolucións de 1820	Revolucións de 1830
Países		
Feitos principais		
Resultados		

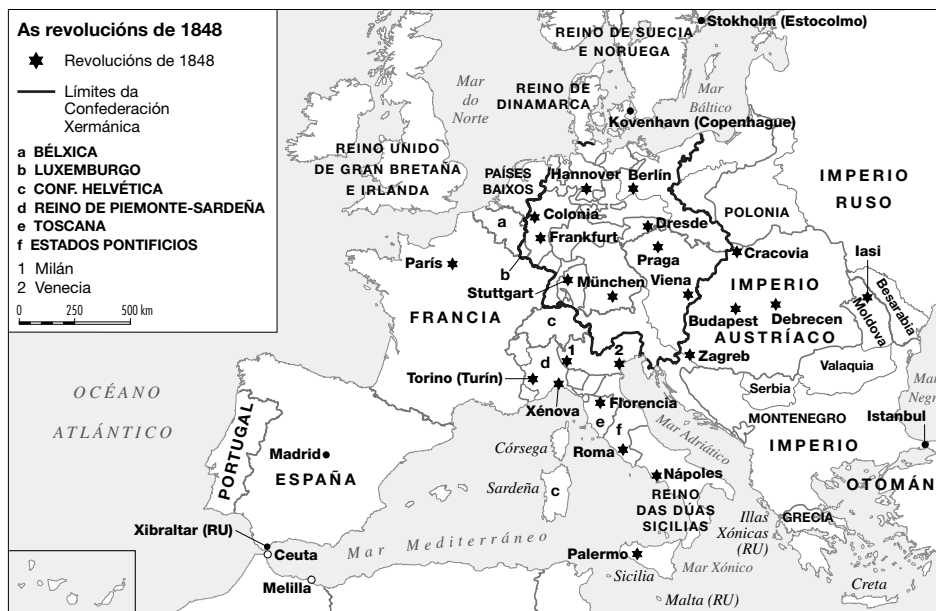
Nome e apelidos:

As revolucións de **1848** iniciáronse en **Francia**, onde Luís Felipe tivo que abandonar o trono, e proclamouse a República. Tamén houbo ondatas revolucionarias en **Prusia, Austria-Hungría, a Confederación Xermánica** e nalgúns **estados italianos** como Nápoles ou Venecia. Nelas os revolucionarios contaron coa participación das clases traballadoras e esixiron o sufraxio universal masculino e melloras sociais. Pero o temor

ao radicalismo proletario asustou á burguesía, que reprimiu as revolucións e implantou un liberalismo conservador

As consecuencias das revolucións foron a implantación de ideas liberais na maioría dos países de Europa occidental, a abolición da servidume en gran parte de Europa central e oriental, e a difusión dos ideais democráticos.

- 3 Observa o mapa das revolucións de 1848 e elabora un comentario explicando como se desenvolveron, os seus principais feitos, onde se deron e cales foron os seus resultados.

- 4 Recapitula o aprendido e responde ás seguintes cuestións.
- Cando tiveron lugar as ondatas revolucionarias liberais?
 - Que país logrou a independencia e ante quen en 1829?
 - Que monarquía se estableceu en Francia en 1830? Ata cando estivo en vigor? Por que?
 - Que diferenza ás revolucións de 1848 das anteriores?
 - É igual o liberalismo anterior ás revolucións de 1848 que posteriormente? En que se diferencian?
 - Cales foron as consecuencias das revolucións?

A era das revolucións. A crise política do Antigo Réxime

Nome e apelidos:

Curso: Data:

O LIBERALISMO E AS ONDADAS REVOLUCIONARIAS DE 1820, 1830 E 1848

A ideoloxía nacionalista

Considera que a unidade fundamental da vida das persoas é a **nación**, entendida como comunidade que posúe unha historia, unha lingua e unha cultura comúns. O seu obxectivo é que cada pobo ou nación teña o seu propio Estado soberano.

O nacionalismo do século XIX actuou nun dobre sentido:

- nos **estados plurinacionais**, contribuíu á independencia de nacións; así ocorreu en **Grecia**, que se separou do imperio turco; en **Bélxica**, que se escindiu do reino dos **Países Baixos**, e en Irlanda, que non logrou de momento separarse de Inglaterra.

- nas **nacións divididas en varios estados**, o nacionalismo contribuíu a unificalas nun só Estado, como ocorreu en **Italia** e en **Alemaña**.

A unificación italiana (1859-1870)

Italia estaba dividida en sete estados. A unificación estivo dirixida por **Vítor Manuel II**, rei de Piemonte-Sardegna, e o seu primeiro ministro **Cavour**, e realizouse nas seguintes etapas:

- en 1859-60 logrouse a anexión de Lombardía expulsando aos austríacos, a incorporación dos estados centrais italianos e a conquista do sur por Garibaldi.

- en 1866 foi anexionada Venecia.

- en 1870 foron anexionados os Estados Pontificios e Roma.

A unificación alemá (1864-1871)

Alemaña formaba a Confederación Xermánica, integrada por 30 estados. A unificación foi dirixida polo reino de Prusia, baixo **Guillermo I** e o seu chanceler **Bismarck**, e realizouse en dúas etapas principais:

- en 1866 Prusia derrotou a Austria en **Sadowa** e unificou os estados alemáns do norte.

- en 1870 derrotou a Francia en **Sedán**, proclamando Bismarck o II Reich (1871) ou imperio alemán. A nova Alemaña, que adoptou un sistema político federal baixo a hexemonía prusiana, converteuse no Estado mais forte de Europa.

1 Indica se as seguintes frases relacionadas co nacionalismo son verdadeiras (V) ou falsas (F) e escribe correctamente as falsas.

- a) O nacionalismo entende a nación como a unidade básica da vida ☐
- b) A nación está definida por unha historia, unha lingua e unha cultura comúns ☐
- c) Alemaña foi unificada pola acción de Vítor Manuel II e Cavour ☐
- d) Para o nacionalismo, os pobos con identidade propia deben ter o seu propio estado soberano ☐
- e) Prusia foi o estado que levou a cabo a unificación de Italia ☐
- f) Vítor Manuel II do Piemonte e o seu ministro Cavour foron os artífices da unidade italiana..... ☐
- g) Guillermo I de Prusia e o seu chanceler Bismarck foron os artífices da unificación alemá ☐

Nome e apelidos:

- h) Grecia logrou independizarse do imperio alemán ☐
- i) Bélxica independizouse de Holanda separándose do reino dos Países Baixos ... ☐
- j) Irlanda logrou no século XIX independizarse de Gran Bretaña ☐

2 Observa o seguinte mapa da unificación italiana, distingue con cores os territorios unificados nas sucesivas etapas e completa a ficha correspondente.

UNIFICACIÓN ITALIANA	
Estado que a realiza	
Protagonistas	
Etapas	

3 Observa o seguinte mapa da unificación alemá, distingue con cores os territorios unificados nas sucesivas etapas e completa a ficha correspondente.

UNIFICACIÓN ALEMÁ	
Estado que a realiza	
Protagonistas	
Etapas	

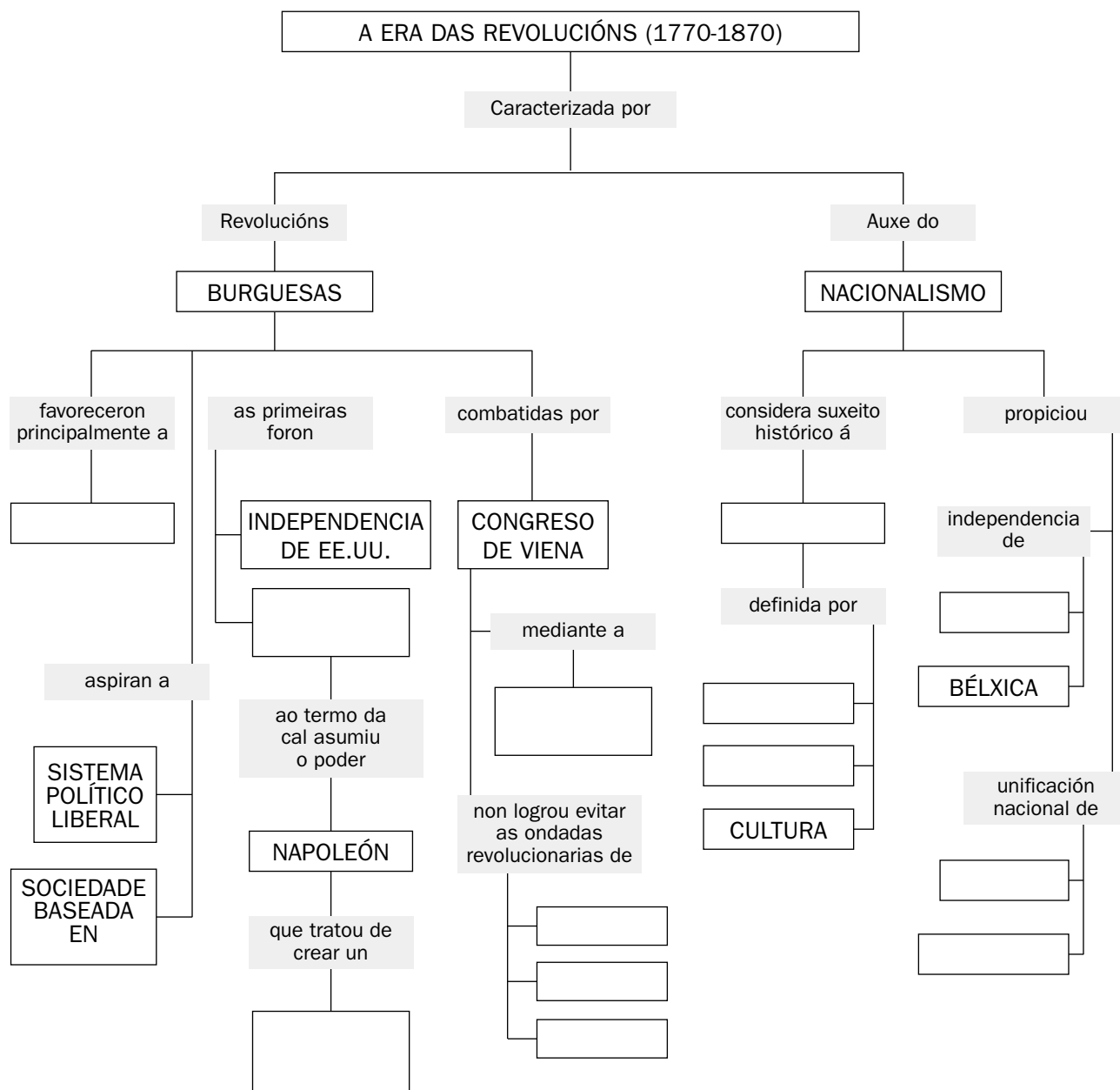

A era das revolucións. A crise política do Antigo Réxime

Nome e apelidos:

Curso: Data:

ESQUEMA DA UNIDADE

A era das revolucións. A crise política do Antigo Réxime

Nome e apelidos:

Curso: Data:

ACTIVIDADES DE AUTOAVALIACIÓN

1 Une con frechas os termos das seguintes columnas que teñan relación entre si.

a) Constitución de 1787	1. Napoleón Bonaparte
b) Asemblea Lexislativa	2. Restauración do absolutismo
c) Waterloo	3. Nacemento de EE.UU.
d) Congreso de Viena	4. Revolución Francesa
e) Cavour	5. Revolución de 1830
f) Bismarck	6. Unificación de Alemaña
g) Luís Felipe de Orleáns	7. Unificación de Italia

2 Escribe cada un dos seguintes termos na definición que corresponda.

– DITADURA XACOBINA	– SANTA ALIANZA
– LIBERALISMO	– CONSULADO
– NACIONALISMO	

- a) Goberno radical exercido por Robespierre durante a Revolución Francesa.
- b) Ideoloxía política que propugna a separación de poderes e o recoñecemento de liberdades e dereitos cidadáns.
- c) Organización formada en 1815 por varios países absolutistas europeos para colaborar na represión do liberalismo.
- d) Ideoloxía que propugna que os pobos cunha identidade propia posúan un estado soberano e independente.
- e) Réxime político implantado por Bonaparte en 1799 no que o poder residía en tres cónsules.

3 Subliña as frases que sexan correctas.

- a) As revolucións liberais do XIX concretáronse en sucesivas ondas en 1820, 1830 e 1848.
- b) O Motín do té en Boston foi o detonante da independencia das Trece Colonias.
- c) O Congreso de Viena foi decisivo para o triunfo do liberalismo en Europa.
- d) A Revolución Francesa suprimiu en Francia o absolutismo e o Antigo Réxime.
- e) No século XIX Grecia e Bélxica foron sometidas baixo o dominio do imperio turco.
- f) Os xacobinos eran revolucionarios máis radicais cós xirondinos.
- g) O liberalismo defende a concentración de poderes en mans do rei.
- h) En 1830 implantouse en Francia a monarquía constitucional de Luís Felipe de Orleáns.
- i) Estados Unidos constituíu un réxime absolutista ao lograr a súa independencia.
- j) As revolucións de 1848 foron máis democráticas cás de 1830.
- k) Os reinos de Prusia e do Piemonte lideraron, respectivamente, as unificacións de Alemaña e de Italia.